

جستارهایی از پیش تا پس از معاملات

مجموعه مقالات تخصصی

شرکت سپرده گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه (سمات)

جلد اول

مدیریت برنامه ریزی و توسعه

www.ketab.ir

عنوان و نام پدیدآور	: جستارهایی از پیش تا پس از معاملات: مجموعه مقالات تخصصی ... / گروه نویسندگان محمدرضا محسنی ... (و دیگران)؛ گردآوری واحد برنامه‌ریزی و توسعه شرکت سپرده‌گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه.
مشخصات نشر	: تهران: نزهت، ۱۳۹۵
مشخصات ظاهری	: ج: جدول (بخش رنگی)، نمودار (بخش رنگی)
شابک	: ج ۱: ۹۷۸-۶۰۰-۷۷۱۱-۴۰-۰
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: نویسندگان محمدرضا محسنی، محمدسجاد سیاهکارزاده، محسن خدابخش ...
موضوع	: بازار سرمایه -- مقاله‌ها و خطابه‌ها
موضوع	: Capital market – Addresses, essays, lectures
موضوع	: بازار سرمایه -- مطالعات تطبیقی
موضوع	: Capital market – Comparative studies
شناسه افزوده	: محسنی، محمد، ۱۳۹۵
شناسه افزوده	: شرکت سپرده‌گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه. مدیریت برنامه‌ریزی و توسعه
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۵ ج۵/ HG۴۵۲۳
رده بندی دیویی	: ۳۳۲/۶۳۲۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۲۸۰۰۰۲
چاپ اول	: تابستان ۱۳۹۵
تیراژ	: ۵۰۰ جلد
قیمت	: ۴۰۰۰۰۰ ریال
نشانی ناشر	: یوسف آباد-خیابان ۱۳- پلاک ۳۷- طبقه ۵- واحد ۵۴ تلفن: ۷۲۱۳۸۲
	فاکس: ۸۸۷۲۷۷۰۷

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به شرکت سپرده‌گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه است.

فهرست مقالات

- غیرکاغذی سازی زمینه پیشرفت و توسعه (مورد کاوی شرکت سپرده گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه)
محمد رضا محسنی، محمد سجاد سیاهکارزاده
۱
- نگاهی بر نحوه ارتباط ناشران با شرکت های سپرده گذاری
مدیریت برنامه ریزی و توسعه
۱۷
- معاملات و کالته در بازار سرمایه با تکیه بر نقش شرکت سپرده گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه
محمد صادق دیری
۶۳
- فرآیند تسویه و پایاپای سهام و اوراق قرضه در بازار سرمایه کره جنوبی
محمد سجاد سیاهکارزاده
۷۵
- ارائه مدل عملیاتی برای بین المللی کردن اوراق بهادار با تکیه بر نقش شرکت های سپرده گذاری
مدیریت برنامه ریزی و توسعه
۹۹
- مرووری بر نقش و جایگاه شرکت های متولی حساب در بازار سرمایه
مهدی مهدیان، علیرضا نواب پور
۱۳۳
- طرح عضویت بانک ها در اتاق پایاپای شرکت سپرده گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه
مدیریت برنامه ریزی و توسعه
۱۶۳
- صندوق حمایت از سرمایه گذاران، بررسی کشورهای مختلف و ارائه مدلی برای اندازه گیری آن در بازار سرمایه ایران
محمد سجاد سیاهکارزاده
۱۹۳
- نگاهی بر خدمات بین المللی شرکت سپرده گذاری کره جنوبی
سیما سعیدی
۲۲۵
- مدل تحویل در برابر پرداخت، اصول و کارکردهای آن
مدیریت برنامه ریزی و توسعه
۲۴۳

- ۲۶۲ گواهی سپرده کالایی، حرکت در مسیر اوراق بهادار سازی در بورس های کالایی
علی روستایی، محسن خدابخش
- ۲۷۹ نگاهی بر معاملات آتی ارز
محسن خدابخش، علی روستایی
- ۲۹۳ نقش طرف معامله مرکزی در بازار سرمایه
مهران محمدی
- ۳۱۵ گزارش شناخت بازار برق (به همراه مطالعه تطبیقی برخی از بورس های برق دنیا)
محمد سجاد سیاهکارزاده
- ۳۷۷ بررسی نظام ای گیری الکترونیکی در بورس کره جنوبی و بورس هند
مطهر مرو - مرهاد نجاری
- ۳۹۱ بررسی مدیریت وثایت و نقد آتی در بازارهای مالی (با تمرکز بر نقش شرکت سپرده گذاری مرکزی
اوراق بهادار و تسویه حساب ایران)
مهران محمدی
- ۴۰۷ مروری بر مراکز مالی بین المللی
علیرضا نواب پور
- ۴۲۹ Settlement Guranty Fund In Isamic FrameWork
Hamed SoltaniNejad
- ۴۵۳ A Practical Model for Waqf Fund, Legal and Jurisprudential Aspects
Mohammad Sajjad Siyahkarzadeh, Javad Motamedi
- ۴۷۱ SPS2F (S2F) Simulation For a Novel Approach On Singel Stock Futures Margin
Calculation In Iran Capital Market
Mohammad Sajjad Siyahkarzadeh , Motahareh Moravej, Mohsen Khodabakhsh

پیشگفتار

نهادهای مالی یکی از مهم ترین اجزای تشکیل دهنده نظام اقتصادی کشور می باشد که گسترش آن ها تأثیر بسزایی در بهبود و توسعه اقتصادی کشور و نظام تأمین مالی آن دارد. در بازار سرمایه ایران به عنوان یکی از بازارهای مالی کشور، نهادها و واسطه های مالی زیادی براساس مأموریت های تخصصی در حال فعالیت هستند و با ایفای نقش خود به توسعه بازار سرمایه کمک می کنند.

یکی از مهم ترین نهادهای خود انتظام و بسیار تخصصی که براساس قانون بازار اوراق بهادار جمهوری اسلامی ایران مصوب آذرماه سال ۱۳۸۴ مجلس شورای اسلامی تأسیس گردیده است، شرکت سپرده گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه (که اختصاراً سمات نامیده می شود) می باشد. این شرکت عهده دار وظایف خطیری در بازار سرمایه بوده و در کنار سازمان بورس و شرکت های بورس (بورس های چهارگانه) به عنوان ارکان بازار و نهادهای حاکمیتی آن فعالیت می کند.

شرکت سپرده گذاری مرکزی به عنوان نهاد ثبت مرکزی و اتاق پایاپای معاملات بازار سرمایه ایران در پنجم دی ماه ۱۳۸۴ تشکیل گردید و وظایفی چون ثبت، سپرده گذاری، نگهداری و انتقال اوراق بهادار، پایاپای و تسویه معاملات را عهده دار شد. وظایفی که از آنها به عنوان امور پیش و پس از معاملات یاد می شود.

شرکت سپرده گذاری مرکزی با توجه به سسیمی که در ثبت و نگهداری دارایی های سرمایه گذاران بازار سرمایه برعهده دارد، همواره به عنوان حافظ اموال و منافع سرمایه گذاران شناخته می شود و ایفای مسئولیت امین جزئی جدایی ناپذیر از این شرکت می باشد. دسترسی به اطلاعات بنیادی بازیگران بازار سرمایه موجب شده که این شرکت به عنوان حائز بازار سرمایه و منبع گران سنگ بازار شناخته شود. براین اساس «سمات» خدمات اطلاعاتی و گزارش های متعددی به ذینفعان گوناگون بازار از جمله ارکان، ناشران، شرکت های کارگزاری و سایر نهادهای مالی مجاز ارائه می دهد.

توسعه و روزآمدی اگرچه در همه مجموعه ها از اهمیت برخوردار است لکن در شرکت سپرده گذاری مرکزی از یک سو با توجه به محوریت فناوری اطلاعات در فعالیت های شرکت و از سوی دیگر از آنجایی که «سمات» نقطه اتصال بازار سرمایه ایران به بازار سرمایه سایر کشورهاست، حائز اهمیت دوچندانی است. اقدامات توسعه ای در شرکت سپرده گذاری همواره با پشتوانه مطالعاتی و پژوهشی کافی همراه بوده است و این امر به عنوان یک راهبرد در تمام

واحدهای شرکت پیگیری می‌شود. واحد برنامه‌ریزی و توسعه سمات نیز به عنوان محور این اقدامات در تکمیل، جمع و هماهنگ‌سازی تلاش همه همکاران ایفای نقش می‌نماید.

کتاب «جستارهایی از پیش تا پس از معاملات» حاصل همین تحقیقات، مطالعات و پژوهش‌های کاربردی است که از مهمترین ویژگی آن می‌توان به بررسی و مطالعه تطبیقی موضوعات مورد نظر در سایر کشورها و اهتمام به رویکرد مسأله محوری در آن اشاره کرد. این کتاب در راستای به اشتراک‌گذاری دانش تخصصی در حوزه پیش و پس از معاملات و همچنین گسترش فرهنگ توسعه پژوهش محور در بازار سرمایه به همه علاقه مندان تقدیم می‌گردد.

در پایان لازم می‌دانم از مدیریت برنامه‌ریزی و توسعه شرکت سپرده‌گذاری مرکزی، نویسندگان مقالات و همه کسانی که به نوعی در تهیه و آماده‌سازی این کتاب اهتمام ورزیدند، صمیمانه تشکر نمایم.

دکتر محمدرضا محسنی

مدیرعامل شرکت سپرده‌گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه

مقدمه

تصویب قانون بازار اوراق بهادار براساس ایده تخصصی سازی^۱ بازار سرمایه ایران را می توان یکی از عوامل رشد و توسعه کمی و کیفی این بازار در سال های اخیر دانست. نقش نهادسازی در کنار ابزارسازی، در تکامل بازار سرمایه ایران در این سال ها قابل توجه بوده است. یکی از نهادهای تخصصی بازار سرمایه ایران، شرکت سپرده گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه است که وظایف خطیری را در امور پیش از معاملات شامل ثبت و سپرده گذاری و همچنین پس از معاملات شامل تسویه و پایایی بر عهده دارد. حوزه فعالیت شرکت سپرده گذاری مرکزی در مقایسه با سایر نهادهای مالی به دلیل تخصصی و منحصر به فرد بودن حتی برای اهالی بازار سرمایه نیز چندان شناخته شده نیست.

شرکت سپرده گذاری مرکزی همواره با رویکرد توسعه کسب و کار مبتنی بر تحقیقات و پژوهش های کاربردی گزارش های متعددی را در حوزه فعالیت خود تهیه نموده است. کتاب «جستارهایی از پیش تا پس از معاملات» مجموعه ای از این گزارش ها است که به همت مدیریت برنامه ریزی و توسعه شرکت سپرده گذاری مرکزی و با مشارکت سایر واحدهای سازمانی این شرکت تهیه شده و به علاقه مندان تقدیم می گردد.

جلد نخست کتاب «جستارهایی از پیش تا پس از معاملات» شامل ۲۰ مقاله علمی- تخصصی در حوزه های گوناگون است. در کتاب حاضر موضوعاتی از قبیل بررسی فرآیندهای پایایی و تسویه در کشورهای مختلف، گواهی سپرده سهام، مفهوم غیرکاغذی سازی، مدل تحویل در برابر پرداخت از روش های تسویه، نحوه ارتباط ناشران با شرکت های سپرده گذاری، گواهی سپرده کالایی، مکانیزم راه اندازی بورس ارز و بررسی حقوقی معاملات و بخشی در بازار سرمایه ایران مورد بررسی قرار گرفته است.

امید است انتشار این کتاب و کتاب هایی از این دست بتواند کام مؤثری در جهت آشنایی هر چه بیشتر علاقه مندان و مشارکت کنندگان بازار سرمایه ایران با فعالیت های باشد که به عنوان اقدامات زیرساختی بازار سرمایه در موفقیت و توسعه این بازار نقش کلیدی ایفا می کنند. با توجه به این مهم، شرکت سپرده گذاری مرکزی در نظر دارد در جلد های بعدی این کتاب نیز موضوعات تخصصی دیگری را در حوزه پیش و پس از معاملات به علاقه مندان و مخاطبان حوزه بازار سرمایه تقدیم نماید.

گروه نویسندگان